

26. 9. 2012

Veźměte, prosĭme, na vědomĭ, Źe text ělĀnku odpovĭdĀ platně prĀvnĭ ůpravě ke dni publikace.

Několik ůvah k pŕipravovaně novele zĀkona o spotŕebitelskěm ůvěru

Dne 22.8.2012 vlĀda Āeskě republiky schvĀlila nĀvrh zĀkona, kterĕm se měnĭ zĀkon ě. [145/2010](#) Sb., o spotŕebitelskěm ůvěru a o změně některĕch zĀkonů (dĀle jen „novela ZSŮ“). Dle dŭvodově zprĀvy je obsahem novely ZSŮ pŕedevšĭm transpozice směrnice 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, jejĭmŹ cĭlem je dosaŹenĭ co moŹnĀ největšĭ vypovidacĭ schopnosti a srovnatelnosti ukazatele roąnĭ procentnĭ sazby nĀkladů (dĀle jen „RPSN“) u spotŕebitelskĕch ůvěrů napŕĭě všemi stĀty Evropskě unie. Pŕipravovanou novelou ZSŮ by však mělo dojĭt i k dalšĭm změnĀm, jejichŹ cĭlem je pŕedevšĭm většĭ ochrana spotŕebitele. Autoŕi tohoto ělĀnku se pokusĭ ětenĀre s některĕmi změnami seznĀmit a poukĀzat na silně a slabě strĀnky navrhovanĕch změn.

Legislativnĭ vĕvoj

ZĀkon ě. [145/2010](#) Sb., o spotŕebitelskěm ůvěru a o změně některĕch zĀkonů (dĀle jen „ZSŮ“), nabyl ůěinnosti dne 1.1.2011 a dosud nebyl novelizovanĕ, byŹ ještě pŕed nabytĭm ůěinnosti tohoto zĀkona pŕedloŹili poslanci Āeskě strany sociĀlně demokratickě (Jeronŕm Tejc, Bohuslav Sobotka a dalšĭ) Poslaneckě sněmovně nĀvrh novely toho zĀkona, v nĭž se pokoušeli mj. o urěenĭ maximĀlnĭ pŕĭpustně RPSN, o stanovenĭ maximĀlnĭho pŕĭpustněho souhrnu smluvnĭch pokut (kterĕ by se měl maximĀlně rovnat vĕši ůvěru) a o vylouěenĭ rozhoděů ad hoc z rozhodovanĭ sporů ze smluv o spotŕebitelskěm ůvěru.

V souąasně době projednĀvanĀ novela ZSŮ byla schvĀlena vlĀdou ĀR a nachĀzĭ se v 1. ětenĭ Poslaneckě sněmovny Parlamentu ĀR[1]. Je tedy moŹně, Źe pozměňovacĭ nĀvrhy zpŭsobĭ nejednu změnu oproti vlĀdnĭmu nĀvrhu. Nezměněno by mělo zŭstat nabytĭm ůěinnosti, kterě je stanoveno na den 1.1.2013, aby nedošlo k porušenĭ směrnice 2011/90/EU.

Pozitivnĭ strĀnky

Prvnĭm pozitivnĭm dŭsledkem pŕĭjetĭ novely ZSŮ (dojde-li k tomu) by mělo bĕt to, Źe ĀeskĀ republika splnĭ svě zĀvazky vyplŕvajĭcĭ z ělenstvĭ v Evropskě unii a transponuje směrnici 2011/90/EU do svěho prĀvnĭho řĀdu. DĀle je podrobněji upravenĀ ěinnost zprostŕedkovatelů spotŕebitelskĕch ůvěrů (§ 17 aŹ § 17b). RovněŹ novela ZSŮ pŕinĀšĭ nejedno legislativně technickě zpŕesněnĭ, coŹ je dalšĭm dobrĕm (i kdyŹ nevĕraznĕm) poěinem.

Za velmi pozitivnĭ lze povaŹovat i snahu znesnadnit tzv. predĀtorskĕm poskytovatelům

spotřebitelských úvěrů, aby poškozovali spotřebitele. Podle názoru autorů tohoto článku však ne všechny legislativní pokusy směřující k větší ochraně spotřebitele jsou tím nejlepším možným řešením daného problému.

Nedostatky

Podle navrhovaného znění § 6 odst. 1 ZSÚ musí smlouva o spotřebitelském úvěru obsahovat informace stanovené v příloze č. 3 ZSÚ uvedené jasným, výstižným a zřetelným způsobem. Porušení této povinnosti nemá za následek neplatnost smlouvy, ale je sankcionováno „pouze“ pokutou až do výše 20 000 000 Kč (§ 20 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 20 odst. 5 písm. a) ZSÚ v navrhovaném znění), což je čtyřnásobné navýšení maximální sankce oproti dosavadnímu stavu. Bohužel v novele ZSÚ není jasným a výstižným způsobem uvedeno, jaké formulace jsou v pořádku a jaké nikoli. Novela ZSÚ tedy nejasně a nevýstižně stanovuje povinnost uvádět stanovené informace jasným, výstižným a srozumitelným způsobem. Podle názoru autorů tohoto článku stojí za úvahu rovněž skutečnost, že jen ZSÚ stanovuje minimální množství poskytovaných informací, jejichž rozsah je na několik stran formátu A4. Chuť spotřebitele číst smlouvu či informace je nepřímou úměrná jejímu rozsahu, takže sám zákonodárce má podíl na tom, že rozsah smlouvy a informací je takový, že si málokdo všechno důkladně přečte.

Podobně nejasné a nejednoznačné je i ustanovení § 18a, v němž se stanovuje, že *„zajištění spotřebitelského úvěru nesmí být ve zcela zjevném nepoměru k hodnotě zajišťované pohledávky“*. Rovněž za porušení této povinnosti je stanovena sankce až do 20 000 000 Kč (§ 20 odst. 2 písm. s) ve spojení s § 20 odst. 5 písm. a) ZSÚ v navrhovaném znění). Dle důvodové zprávy má toto ustanovení směřovat zejména proti zajišťování spotřebitelských úvěrů zástavním právem zřízeným na nemovitostech, jejichž hodnota podstatně převyšuje hodnotu poskytnutého úvěru. Nutno však podotknouti, že zástavní právo zajišťuje pohledávku jen do její výše a případný výtěžek z prodeje zástavy, který převyšuje hodnotu pohledávky, je zástavní věřitel povinen vydat zástavci. I kdyby tedy hodnota zástavy mnohonásobně převyšovala hodnotu pohledávky, zástavní věřitel z prodeje zástavy nevytěží víc, než kolik činí hodnota jeho pohledávky. Pokud mělo být úmyslem předkladatele novely toto, není formulace přesná a dopadá spíše na vysoké smluvní pokuty.

O poznání jednoznačněji je formulován zákaz použití směnky nebo šeku uvedený v § 18, za jehož porušení je uložena stejná sankce jako v předcházejícím případě. Autoři článku se domnívají, že skuteční predátoři tento zákaz stejně dokáží obejít.

Značné rozpaky budí ustanovení § 9 odst. 1 poslední věta, dle níž *„věřitel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud je po posouzení úvěruschopnosti spotřebitele s odbornou péčí zřejmé, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet“*. Podle § 22 odst. 5 ZSÚ se zde navíc uplatní vyvratitelná domněnka, že věřitel tuto povinnost nesplnil. Podle § 20 odst. 2 písm. e) ve spojení s § 20 odst. 5 písm. a) může být za porušení této povinnosti uložena pokuta až do 20 000 000 Kč. Je tedy porušena zásada presumpce neviny a orgány dozoru (Česká národní banka a Česká obchodní inspekce) by tedy teoreticky měly zahájit správní řízení s každým poskytovatelem spotřebitelského úvěru, neboť již od okamžiku uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru z důvodu existence vyvratitelné domněnky by byly naplněny skutkové okolnosti umožňující uložení sankce. Teprve tehdy, když by věřitel v každém jednotlivém případě prokázal, že s odbornou péčí posoudil schopnost spotřebitele úvěr splácet, mohl by se věřitel odpovědnosti za správní delikt zprostit. Už sám princip posuzování schopnosti splácet věřitelem je sporný, protože tuto úvahu by měl logicky učinit sám o vlastní odpovědnosti především dlužník. Takto je spotřebitel stavěn do poněkud nesvéprávné pozice a navrhovatelé novely ZSÚ u něj předpokládají poměrně vysokou míru hlouposti a nezodpovědnosti. Pokud by obecně byla ochrana spotřebitelů před vlastním rozhodnutím v taktové míře nutná, pak se nadsazeně dá uvažovat, zda by neměli být chráněni i před vlastním volebním právem. Autoři článku tuto cestu ochrany před vlastním rozhodnutím a odpovědností za ně principiálně nepovažují za

správnou, protože hranice mezi ochranou a omezením může být velmi tenká.

Směřuje vůbec novela ZSÚ správným směrem?

Novela ZSÚ směřuje k větší ochraně spotřebitele, což sice je v souladu s tendencemi projevujícími se v českém právním řádu i v právu Evropské unie, avšak i ochrana spotřebitele má své meze a v žádném případě ji nelze pojímat jako obranu jeho lehkomyšlnosti a neodpovědnosti (srov. např. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1-459. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, 408 s.).

Pokud spotřebitelé nebudou v otázce osobních financí zodpovědnější, nebude žádná právní úprava postačovat na to, aby je ochránila. Budou-li věřitelé po spotřebitelích důsledně požadovat prokázání schopnosti splácet, bude na straně spotřebitelů pravděpodobně ve zvýšené míře docházet k poskytování nepravdivých údajů o příjmech a výdajích, a to jen proto, aby získali úvěr (otázku splácení bohužel již velmi mnoho příjemců spotřebitelských úvěrů neřeší). Nejlepší ochranou spotřebitelů je zvýšení osobní zodpovědnosti každého jedince, zvýšení finanční gramotnosti a využití „selského rozumu“ (např. úvahy, že člověk nepodepisuje smlouvy, kterým nerozumí).

Existuje i tzv. černý trh, který je mimo dosah České národní banky a České obchodní inspekce, jen občas do něj v nepatrné míře zasáhnou policejní orgány. Lze předpokládat, že jestliže věřitelé spotřebiteli požadovaný obnos nepůjčí oficiální cestou, neboť jejich pohledávka nebude dostatečně zajištěna (zákon její zajištění neumožní), obrátí se spotřebitel na někoho, kdo se necítí být omezen zákonem o spotřebitelském úvěru ani jinými právními předpisy. Můžeme jen doufat, že novela ZSÚ výskyt takových situací příliš nezvýší.

JUDr. Ervín Perthen,
advokát

Mgr. Ludvík Novotný,
advokátní koncipient

[Advokátní kancelář Perthen, Perthenová, Švadlena a partneři s.r.o.](#)

Velké náměstí 135/19
500 02 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2
Fax: +420 495 512 838
e-mail: pps@ppsadvokati.cz

-----
[1] Sněmovní tisk 781/0 je dostupný >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)